

ACC. N:R **M. 9661**: 1-7.

Landskap: *Småland* Upptecknat av: *Jenny Danielsson*
Härad: *Kinnaröd* Adress: *Jät*
Socken: *Jät* Berättat av: *Densamma*
Uppteckningsår: *1945* Född år *1880* i *Kalosvik*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Lilla jul och lilla julafon. s. 1-7.

L.u.F. 47.

Landskap: Småland Upptecknat av: Jenny Danielsson
 Härad: Frimnåld Adress: Jät
 Socken: Jät Berättat av: mig
 Uppteckningsår: 1945 Född år 1880 i Skarvick

Lunds Universitets Folkminnesarkiv.

Lilla gul och lilla fulopton.

1. Här i vår trakt har jag sedan jag var barn hört sägas att lillgul firades med "kyngelsmene" (kyndelsmensdagen).

2. Av mina förfäder hörde jag tales om att vid lillogal var de stöta fulkalaren. Då lyöb den välberade bonden det vis säga "den rike bonden" hela sin släkt till sig, endast släkten, på ett rungande kalas som varade två dygn till tre dagar. På natten låg de sitta på nattstuan ett stort rum på andra våningen i flera bäddar både i sängar och på golvet män och kvinnor tillsammans

3 Att de gav varandra gåvor vill liksom
har ej varit brukligt här på orten.

4. Hkr Lucia har firats här på orten, det
förra som jag minns var att barnen och även
jag var med kläddes ut sig till "lasagubben"
och "lasako" så uttrycktes felet, de minsta
av barnen fick hålla till godo med att vara
"lasaget". Vi kläddes oss i de sämsta och värsta
kläder vi kunde få tag i. Den som hade
den längsta halsen skulle vara "lasako" och
bära köskällen, vi sprang alla från stuga
till stuga och skramlade med skällark och
hölade som en ko, sist kom de små "la-
sagettarna" och bråkade, vad vi väntade
på den kvällen och vad det var roligt.
Så lärde de gamla oss att göra ty så hade
de gjort. Fetter upplägs lektes på slutet av
adertonhundratalet. forts.

5. År nittonhundrasett Lucia dags morgon
såg jag den första Lucia-bruden. Hon hade
inte vit klädning endast en vit natt-tygja
och ett stort vitt förkläde men lingsris-
krans med pyra fulgransljas i gråhuvudet
Lucia-futan med den vita klädda flickan har
fått där på orten sen omkring nitton-
hundratjugen-talet och firas vägs av i s. b. u.
avdelningen och i vår hembygdsförening.

6. Jag har hört gamla tale om att när kaffet
kom i bruk så var det en i huset av de unga
som var uppe tidigt på morgonen och bjöd
på kaffe och en bull som skulle vara
mycket stor på förnämmande ställen skulle det
vara soppa i den.

7. Jag har inte hört något om detta.

8. Ej heller om Lusi-biten

9. Att släkte fulgrisen på Lucia-dagen forts

har g' varit någon vanlig ceremoni här
på biten. Julgrisen skulle ju för i tiden
slaktas. Ingtändning och g' på nedan ty
det sades att då köp fläsket ihop i gytan
när det kokades. Slaktaren och hans med-
jälvar. "Slaktarna" skulle ha en riktig
förplågnig. Först skulle de ha den gamla
kaffe göken "dubbelgök" d.v.s. två sugor i en
kopp kaffe, sen en tre-fyra sugor till
frukostmaten, när sen grisen var slaktad
och de var säkra på att han var död gick
de in och tog stöcksuparna, sen skällades
grisen, när det var gjort tog de skällsuparna.
När sen hela slaktet var färdigt vankades
det mat och brännvin, medan de sat och
åt hade man i huset bråttom ty slaktaren
skulle ha smakekor med sig hem d.v.s.
"svartkor" (blodkor). Det tillgick så att fort

di' var förbuedda. Från föregående slakt gömdes alltid några fjärtar som blästes upp och gömdes, i hem kokades konen en sådan skorv och ett stycke fläsk förde slaktaren med sig hem i smake.

10. Jo här i vår trakt har man uttryckt sig om ordet "svinotta", och det uttalas även i den tid som nu är. Meningen därmed är att för i tiden när grisslaktens skedde skulle de vara uppe i "ottan" d.v.s. så tidigt på morgonen som vid trä-tiden senast tre-tiden ordet uttalades även som "ottemåt", och på grund därav att di' ju den dagen var uppe så tidigt så blev den kallad för "svinotta".

11. På senare tid omkring nittonhundratalets början kom Lusiakattorna i bruk här på trakten & form & storlek äta. tio centimeter i omkret. Nu är di' brukliga här till

vare år, vis kunde på Lunnakatten på Lucia-
festen i vår hembygdsstuga.

12. Som förut nämnts så firas Tryndelsmässa
med ett rött guldpalant ty dagen kallas
ja även för lillogas. Den firas fortfarande här
i trakten med stora kalar på annat vis fi-
ras den inte.

13. Till Tryndelsmässa skulle det ännu skapas
och göras rent liksom till jul och även baka
en del kakor ty lillogas skulle firas.

14. Att de gamla varanda gåvor har inte före-
kommit här på trakten. Det har jag inte
hört talas om.

15. Benarikesöndag har jag inte hört här. Men
jag har hört gamla tala om "kampradager"
då ungdomen kamprades om att gå till främs-
made kyrkan, det har även jag varit med
om i min ungdom, nu är det bortlagt fort

7

ACC. N:R. M. 9661:7.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

som sagt ungdomen kampades om att gå
 de samlades i olika sköcker allt efter som
 de var goda till att gå, om de bästa sades
 det att de var raske i benen, en fem o sex
 mil var inte något ovanligt att gå för dagen.
 16. Tjugonde dag. Fint "Tunnmat" då sprades
 julen ut, då togs bordsduken ner och halva
 bollen bortskönas vilket då hade togs även
 bort benade och gulbrun på väggarna togs
 ner, tunnmat och mäsingsstakar sattes under
 allt som prytt julen togs bort. Och i stället
 sattes spinnseklarna in, den gröna kröbka-
 kan lades på bordet, bålkan sattes i kugge-
 kassen som ställ i hörnet av spisen och bålet
 kom nu åter i gång både av kvinnor och män.

fåt i Mars 1995
 Jenny Danielsson.